

Життя, покладене на вітвар незалежності

(113 років від дня народження Романа Шухевича – українського політичного і державного діяча, провідника Організації Українських Націоналістів на Рідних Землях і Головного Командира Української Повстанської Армії, Героя України)

Роман Шухевич (псевдо: «Білий», «Дзвін», «Роман Лозовський», «Степан», «Чернець», «Чух», «Тур», «Тарас Чупринка»); 30 червня 1907, м. Львів – 5 березня 1950, с. Білогорща, нині у складі м. Львова) – український політичний і державний діяч, військовик. Член галицького крайового проводу. Організації українських націоналістів. Командир з боку українців українського військового підрозділу «Нахтігаль» в складі іноземних легіонів Вермахту (1941–1942). Генерал-хорунжий, головнокомандувач Української повстанської армії, голова Секретаріату Української головної визвольної ради (1943–1950). Борець за незалежність України у ХХ

ст. Романові Шухевичу посмертно присвоєно звання Герой України з удостоєнням ордена Держави.

У десятилітньому віці Роман вступив до Львівської гімназії, в якій у 1925 році здав матуру (іспит зрілості).

Саме під час навчання у Львівській гімназії Роман Шухевич активно включається у вир національно-визвольної боротьби в молодіжних націоналістичних та багатьох спортових організаціях. Прилучається до праці в молодіжній сітці УВО і стає повноправним її членом (УВО – Українська Військова Організація).

14 вересня 1926 року Романа Шухевича прийнято до Львівської Політехніки (Львівського Політехнічного Інституту), який з успіхом закінчив у 1931 році.

Паралельно із навчанням у Львівській політехніці в 1928-1929 роках закінчив старшинську школу польської армії. Згодом, інкогніто, закінчив спеціальні курси для військових старшин (офіцерів).

В 1929 році Шухевич вступає до ОУН. Як один із перших її членів, займає там довший час пост бойового референта Крайової Екзекутиви ОУН.

В 1934 році попадає до концтабору в Березі Картузькій, а з нього до польської тюрми. В 1938-1939 роках приймає активну участь в організації "Карпатської Січі" та в керівництві нею. В той час, коли Сталін і Молотов дружньо спілкуються із фашистами, Роман Шухевич керує важкими боями із фашистськими військами, захищаючи Закарпатську Україну.

В 1940 році організує і очолює Український Легіон.

В червні 1941 року Український Легіон є єдиною українською військовою потугою на Українських Землях, котра захищає щойно створений уряд Незалежної України у Львові. Воїни Українського Легіону оволодівають важливими громадськими об'єктами у Львові та створюють умови для діяльності української влади по всій Україні.

Червень 1941 року - Львівське управління НКВД закатувало 5450 львів'ян, в тому числі, Юрія Шухевича, рідного брата Романа Шухевича. На тілі були сліди страшних тортур, котрих зазнав Юрій Шухевич. Над тілом свого брата Роман Шухевич поклявся до смерті захищати людей від московських більшовиків. І цю обіцянку він виконав.

В 1943 році Роман Шухевич обіймає посаду Головного Командира УПА під псевдом Тарас Чупринка. В 1945 році, коли по виході з тюрми Степан Бандера повернувся на пост провідника ОУН, Роман Шухевич під псевдо Тур обняв пост Голови Проводу ОУН на Українських Землях.

5 березня 1950 року Роман Шухевич загинув у бою з озвірілими московськими загарбниками в Білогорщі біля Львова.

Незважаючи на те, що Роман Шухевич у структурах ОУН і УПА посідав найвищі становища, у контактуванні з людьми він був завжди врівноважений, коректний, відвертий. Головнокомандувач також був вельми витриманою людиною, він ніколи не підвищував голосу, хоча інколи, як військовикові, і годилося б давати інструкції та пояснення, а передовсім накази, більш акцентовано (тобто з деяким притиском). Підлеглі в бойових умовах, у військових середовищах зверталися до Шухевича словами “Друже Командир”, а в кадрах ОУН — “Друже Провідник”. Але у різних випадках, і за бойових, і не бойових умов, усі бачили в ньому головним чином громадянина з незвичайно високим авторитетом.

Роман Шухевич був високоосвіченою особою, він розумівся у всіх дисциплінах військової справи, у теоретичному та практичному плані, в організації збройних сил, Провідник ОУН прекрасно знав історію України та всесвітню історію, літературу, мистецтво, музику. Крім своєї рідної — української, а також польської та німецької, Шухевич чудово знав старослов'янську, латинську та старогрецьку мови. Проте своїми знаннями він ніколи не чванився, висловлюючись про них аж надто скромно.

Роман Шухевич чи не найбільше дбав про рядове стрілецьтво УПА. Він часто нагадував, щоб своєчасно посилати в загони УПА націоналістичну підпільну літературу, щоб проводити в чотах, сотнях, куренях політичні заняття, аби таким чином наше славне вояцтво підтримувати на душі. І не лише це — Шухевич наголошував на тому, щоб виховувати наших військовиків добрим прикладом.

Шухевич до дня загибелі керував визвольною боротьбою на українських землях і завдяки його непересічному політичному і військовому талантові, силі духу і характеру ця боротьба мала організовані, а в перші повоєнні роки - масові форми повстанських дій. Радянські історики твердили, що лише від 1944 по 1946 рік загинуло більш, як 56 тис. так званих "бандерівців", 108 тис. осіб потрапили в полон. Вочевидь, репресіям було піддано значне число мирних жителів Західної України. Численні втрати та довгий період боротьби вказують на те, що під керівництвом Романа Шухевича було зорганізовано масовий опір окупантам, як також і те, що формація ОУН-УПА, очолювана Шухевичем, мала широку народну підтримку.

Така людина, як Роман Шухевич, "іконопису" не потребує, за нього говорять його діла, які Україна пам'ятатиме завжди.

Список літератури

Організація українських націоналістів і Українська повстанська армія [Текст]: фаховий висновок робочої групи істориків при Урядовій комісії з вивчення діяльності ОУН і УПА. – 3-є стереотип. вид. – К.: Наукова думка, 2005. – 72 с.

Ісаюк О. Роман Шухевич [Текст]: науково-популярна біографія Р. Шухевича / О.Ісаюк. – Х.:Клуб Сімейного Дозвілля, 2015. – 256 с.

Чижишин О.В. За тебе, Україно, за те, щоб вільною була...: [життєвий шлях Романа Шухевича] / О.В.Чижишин // Журавлик. – 2014. – № 6. – С. 7-8.

Чижишин О.В. Роман Шухевич – герой українського здвигу: [сценарій] / О.В.Чижишин // Історія та правознавство. – 2008. – № 9. – С. 32-34.

Роман Шухевич у документах радянських органів державної безпеки (1940 – 1950) [Текст] / упоряд. В. Сергійчук. – Київ: ПП Сергійчук М.І., 2007.

Т.1. – 640 с.

Т.2. – 584 с.

Підготувала Руслана Ониськів
провідний бібліограф